

Gabriel Ferrater *Donar nous als nens* Marina Porrás *Al mig de la vida, jo*

Enric Bou

Università Ca' Foscari Venezia, Italia

Ressenya de Ferrater, G. (2022). *Donar nous als nens. Antologia*. Selecció i pròleg de M. Porrás. Barcelona: Editorial Comanegra, 398 pp. | Porrás, M. (2023). *Al mig de la vida, jo. Biografia de Mercè Rodoreda*. Barcelona: Bruguera, 158 pp.

L'autora d'aquests dos volums demostra un interès genuí pel biografisme. I manifesta unes evidents afinitats amb les idees crítiques que Marcel Proust va combatre: la coneguda distinció entre un «moi social» quotidià i un «moi créateur», és a dir entre el jo personal i el que escriu un text. Val a dir que se les heu amb dos dels millors autors de la literatura catalana del segle XX. I això no és una empresa minúscula. Cal tenir ben apamats els autors. Però hi ha una diferència important: com va dir Jordi Julià a propòsit del Gabriel Ferrater crític (*La crítica de Gabriel Ferrater*, 2004), el reusenc no dissolia completament la figura de l'autor, sinó que en destacava la imaginació creadora per atribuir-li totes les obres, de tal manera que no concebia l'artista –l'ésser biològic– com un element decisiu per a l'estudi d'un títol. Ferrater parava molta atenció a la geografia familiar (ambient social i moral) i l'educació intel·lectual. Núria Perpinyà a *Gabriel Ferrater: recepció i contradicció* (1997) ja havia relacionat Ferrater amb els grans corrents crítics del segle XX, del *New Criticism* al Postestructuralisme, amb especial atenció a l'objectivitat poètica i la distància irònica.

Edizioni
Ca' Foscari

Submitted 2024-05-20

Published 2024-06-26

Open access

© 2024 Bou | © 4.0

Citation Bou, E. (2024). Review of *Donar nous als nens. Antologia*, by G. Ferrater; *Al mig de la vida, jo. Biografia de Mercè Rodoreda*, by M. Porrás. *Rassegna iberística*, 47(121), 259-262.

DOI 10.30687/Ri/2037-6588/2024/22/020

259

El biografisme -sense notes com és de llei en les últimes biografies d'autors catalans, amb gran sorpresa i irritació de molts lectors- empeny Porras a empescar-se un possible paral·lelisme entre *The Great Gatsby* i la vida de Ferrater i el seu entorn -que si no és ver és ben trobat-, però que, més enllà de la *boutade* no afegeix gaire al coneixement de la prosa crítica de Gabriel Ferrater. Potser una síntesi de les idees crítiques del poeta reusenc haurien ajudat més els lectors. Un valor positiu té aquesta antologia -cosa que no deixa entendre el títol- és haver realitzat una bona tria de textos crítics en prosa de Ferrater. Textos que poden ajudar a descobrir aquest aspecte de l'activitat intel·lectual, la dedicació a la crítica literària, molt intens i prolongat en el temps.

Donar nous als nens és un títol ben original que serveix per emparar una selecció de textos en prosa de Gabriel Ferrater. L'antologia comença amb el text que cloïa el primer llibre de poesia, *Da nuces pueris*, considerat com a manifest estètic de Ferrater i que marca el to de la seva obra (poètica). El primer apartat, «Sobre literatura», recull textos sobre la literatura catalana, una atracció que el guià tota la seva vida i que ens confirma la coneguda afirmació de Jaime Gil de Biedma sobre el poeta-crític que no fa sinó parlar de la pròpia poesia. Es complementa amb uns exemples dedicats a escriptors estrangers, extrets del volum *Escritores en tres lenguas*. Dos breus apartats, «Sobre el llenguatge» i «Sobre pintura» recullen dos dels millors textos de Ferrater en cada àmbit. És d'alt interès -i utilitat- la selecció de cartes públiques i cartes privades, que ens atansen a les preocupacions civils i intel·lectuals de Ferrater. El conjunt es clou amb totes les entrevistes que li van fer figures destacades com Baltasar Porcel o Federico Campbell. Sorpren que no hagi estat inclòs un dels millors textos de valoració de conjunt de la literatura/cultura catalana, publicat en espanyol a *Ínsula. Revista de Letras y Ciencias Humanas*, «Madame se meurt». Les «Cartes privades» mostren les seves virtuts com a prosista, i ajuden a entendre alguns dels temes que s'expliquen al pròleg.

La biografia de Mercè Rodoreda és tota una altra història. No aporta cap dada nova, no hi ha cap descoberta respecte a les biografies o retrats anteriors de l'autora, les de Monserrat Casals (*Contra la vida, la literatura*, 1991), Marta Pesarrodona (*Mercè Rodoreda i el seu temps*, 2005) o Mercè Ibarz (*Rodoreda. Exili i Desig*, 2008; *Rodoreda un mapa*, 2022; *Retrat de Mercè Rodoreda*, 2022). És un llibre il·lustrat, sembla adreçat a un públic infantil i juvenívol, que pot recordar el Jean-François Lyotard de *Le Postmoderne expliqué aux enfants* (1986), quan la postmodernor feia soroll (i ara ja no té cap interès). L'estil és descordat, i de vegades recorda els apunts per un espectacle de titelles: «És aquí on apareix el castell de Roissy-en-Brie, l'epicentre del mite de l'exili català». Hi ha abundants errors i contradiccions. I imprecisions informatives (agraeix a Anna M. Saludes els

seus apunts de lectura). A la p. 12 ens diu que no anava a l'escola, però a la següent, sabem que hi va anar durant tres anys fins que la mare la'n va treure perquè l'ajudés amb les tasques de la casa. La relació amb Andreu Nin està explicada de manera tan barroera que no s'entén la cronologia (pp. 32-3). No sabem quin any guanya el Premi Víctor Català i recomença una presència literària a Catalunya que anava més enllà de participar als Jocs Florals de l'exili. Suposem que el Guasch de la p. 47 és Gasch. A la p. 71, en el París dels anys quaranta, Apel·les Mestres ressuscita i fa un bust de Rodoreda a canvi d'una brusa per la muller. Suposo que és Fenosa, perquè Mestres, pobret, havia mort el 19 de juliol de 1936. En la cita d'una carta de Armand Obiols amb lloances a la *Plaça del Diamant* acabada de rel·legir, el «buit d'una gerra» es converteix en el «buit d'una guerra», desapareixent la idea del «buit metafísic». És incorrecta la versió que s'explica de l'arribada de Rodoreda a Romanya (p. 133). A més, no es va empadronar a Sant Feliu de Guíxols sinó a Santa Cristina d'Aro. Curiosament alguns episodis estan fonamentats en una bibliografia que es cita i d'altres no són justificats. Algunes hipercorreccions: una famosa revista satírica esdevé *El Bè Negre*. O un dels crítics que ha escrit sobre Rodoreda esdevé al llarg del llibre Abraham Molino, en lloc de Mohino. És destacable la menció -per primer cop d'un testament en el qual Armand Obiols rebia la propietat del pis de Barcelona i els drets d'autors dels llibres. La generació TikTok mereix saber qui fou Mercè Rodoreda, però aquesta no és la millor versió. A aquests dos llibres que poden ser un bon inici -en especial el dedicat a Ferrater- els manca el que Enric Sullà reconegué com els gran valors de la crítica ferrateriana: llegir, interpretar i valorar.

